

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®

OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

Izraz otroci s posebnimi potrebami v Sloveniji uporabljamo od leta 1996. Ocenjujemo, da deset odstotkov šolajočih otrok (približno 20.000) potrebuje prilagoditve vzgojno-izobraževalnih programov, prilagojeno poučevanje in učenje, od predšolskega do mladostniškega obdobja. Nekateri izmed njih imajo za čas pouka še ure dodatne strokovne pomoči, stalnega ali začasnega spremljevalca, tolmača slovenskega znakovnega jezika ter pri vzgojno-izobraževalnem delu uporabljajo različne pripomočke.

KDO SO OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI?

- otroci s težavami v duševnem razvoju
- otroci s slepoto, slabovidnostjo in otroci z okvaro vidne funkcije
- otroci z gluhoto in naglušnostjo
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja
- otroci z govorno - jezikovnimi težavami
- otroci z avtizmom
- otroci s čustvenimi in vedenjskimi težavami
- otroci z gibalnimi ovirami
- otroci z dolgotrajnimi boleznimi

kretnja za »igrati se«

* ZPMS kot krovna organizacija za otroke in mladostnike zagovarja, da je vsak otrok najprej OTROK, zato primanjkljaja ne postavljamo na prvo mesto, kot ga sicer uradna definicija.

POMEMBNI PREDPISI

Ustava Republike Slovenije (52. člen)

Otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge hujše prizadete osebe imajo pravico do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi.

Izobraževanje in usposabljanje se financira iz javnih sredstev.

Konvencija o otrokovih pravicah (23. člen)

Otrok, ki je duševno ali telesno prizadet, mora uživati polno in dostojno življenje v razmerah, ki jamčijo dostojanstvo, spodbujajo samozavest in olajšujejo njegovo dejavno udeležbo v družbi.

Konvencija o pravicah invalidov (7. člen, 24. člen)

- pravice otrok z invalidnostjo
- pravica invalidov do izobraževanja

Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami

- centri za zgodnjo obravnavo otrok s posebnimi potrebami in njihovih družin

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

- izobraževanje otrok s posebnimi potrebami

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

- pravica do dodatka za nego in varstvo, delno plačilo za izgubljeni dohodek in drugi socialni prejemki za otroka s posebnimi potrebami

POSTOPEK USMERJANJA OTROKA

Predšolsko obdobje

V predšolskem obdobju je pomembno zgodnje prepoznavanje otrokovih odstopanj v razvoju. Odstopanja lahko opazijo starši, otrokovi skrbniki, strokovni delavci in vzgojitelji v vrtcu ali otrokov zdravnik. Ob ugotovitvi razvojnih odstopanj je potrebna vključitev družine otroka s posebnimi potrebami v sistem zgodnje obravnave. Osrednji cilj je zagotavljanje največje koristi otroka, pospešitev razvoja ter zmanjšanje možnosti za razvoj trajnih posebnih potreb.

V okviru mreže zdravstvenih domov so vzpostavljeni centri za zgodnjo obravnavo. Starše tja napoti otrokov zdravnik ali pediater, ki tudi opredeli, kateri strokovni delavci bodo obravnavali družino z otrokom s posebnimi potrebami.

Družini je v okviru vključitve v zgodnjo obravnavo dodeljen koordinator, izdelan je individualni načrt za pomoč družini. V postopku zgodnje obravnave sodeluje tudi predstavnik družine iz nevladne organizacije, ki nudi psihološko pomoč, svetovanje in podporo.

Šolsko obdobje

Postopek usmerjanja otroka s posebnimi potrebami se začne s pisno zahtevo staršev pri pristojni območni enoti Zavoda RS za šolstvo. Zahtevo lahko oddajo tudi šola, vrtec ali mladostnik, starejši od 15 let.

Znotraj zbiranja strokovne dokumentacije v postopku usmerjanja je pomemben zapis pogovora z otrokom o postopku usmerjanja, razen, če tega zaradi njegove starosti ali sposobnosti razumevanja okoliščin ni mogoče opraviti. Na ta način spoštujemo in upoštevamo GLAS otroka.

Na osnovi zahtevka komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami pripravi strokovno mnenje, na podlagi katerega se pripravi odločba o usmeritvi. V njej so opredeljene vzgojno-izobraževalne potrebe otroka s posebnimi potrebami:

- vzgojno-izobraževalni program in šola, ki je primerna za otroka
- potrebne ure dodatne strokovne pomoči in njihov izvajalec
- morebitna potreba po začasnem ali stalnem spremljevalcu
- tolmač slovenskega znakovnega jezika za učence z gluhoto
- prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja
- morebiten zmanjšan normativ v razredu
- prilagoditev prostora in opreme ter uporaba pripomočkov

Po vključitvi v šolo (vrtec) se za otroke s posebnimi potrebami pripravi INDIVIDUALIZIRANI program, kjer so opisani: organizacija in izvedba dodatne strokovne pomoči ter cilji in oblike dela. Program pripravi imenovana strokovna komisija, v njej sodelujejo tudi starši in otrok, glede na njegovo starost in zrelost.

Nekatere koristne povezave:

Zavod RS za šolstvo:
www.zrss.si

Center Iris:
www.center-iris.si

Downov Sindrom Slovenija:
www.downov-sindrom.si

Društvo Bravo:
www.drustvo-bravo.si

Izobraževalni center Pika – Center Janeza Levca Ljubljana:
www.centerjanezalevca.si/enota/ic-pika

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana:
www.zgnl.si

Zveza za avtizem Slovenija:
www.zveza-avtizem.eu

Zveza Sonček:
www.soncek.org

Zveza Sožitje:
www.zveza-sozitie.si

Izdala: Zveza prijateljev mladine Slovenije
(Nacionalni odbor za otrokove pravice)
www.zpms.si

Besedilo: Bojana Globačnik, Jasna Murgel, Petra Zega
Oblikovanje: Alenka Vuk Trotošček

Tisk: Tiskarna Januš d.o.o.

Naklada: 15.000 izvodov

December 2020

*Zloženska je izšla ob finančni podpori
Fundacije za financiranje invalidskih
in humanitarnih organizacij v RS (FIHO)*